

5. POSLUŠNOST – OVOCE OŽIVENÍ

Necht' je mezi vámi takové smýšlení, jako v Kristu Ježíši: Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži. Proto ho Bůh vyvýšil nade vše a dal mu jméno nad každé jméno, aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno - na nebi, na zemi i pod zemí - a k slávě Boha Otce každý jazyk aby vyznával: Ježíš Kristus jest Pán.

Filipským 2,5-11

CO NA TO TEOLOG?

Miloslav Žalud, kazatel

Naše lekce sobotní školy nám nabízí k promýšlení další ovoce oživení - totiž poslušnost. Slovo poslušnost, případně Boží prikázání, vyvolávají u některých křesťanů lehké rozčilení a slabou nevolnost. Pro ně poslušnost poněkud prašivé slovo, naznačující, že věřící chce dosáhnout spasení svými dobrými skutky. Žel četba takových křesťanů a jejich zkušenost víry se zasekla u jinak úžasného novozákonního evangelia, že jsme spaseni z milosti.

Hymnus o Kristu z druhé kapitoly epištoly Filipským nám nabízí příznivější pohled na poslušnost. Pavel v něm předkládá nejednotným a soupeřivým věřícím z filipského sboru Kristův příklad k následování. Filipané měli pokorně pokládat jeden druhého za přednějšího než sebe. Pavel zde prohlašuje o Kristu: „Sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži.“ Když se Ježíš stal člověkem, naplnil Boží úmysl. V pokoře se vzdal předností svého postavení v nebi a přijal lidské podmínky, tak, jak si přál Otec. Ačkoliv byl v božském postavení, v poslušnosti podstoupil smrt, protože chtěl být ve všem zajedno s Otcem. Nelpěl na svém božském statusu, ale byl poslušný Otcovi, i když vtělení a kříž představovali jisté ponížení a rozhodně i nežádoucí utrpení. Poslušná pokora patřila k výbavě Božího syna a rozhodně patří do křesťanova sledování Ježíše Krista. Necht' je mezi vámi takové smýšlení, jako v Kristu Ježíši.

Jiná otázka je, co je Boží vůle, čemu máme být poslušni, nebo, jak říká apoštol Pavel, co se mu líbí (totiž Bohu). Tato otázka je nanejvýš důležitá a měla by u nás vyvolávat lehké vzrušení. Ne vše, co věřící považují za Boží vůli, je Boží vůle. Někdy náboženská horlivost prohlašuje za Boží požadavky i to, co je pouze lidská tradice, nebo co ve své platnosti expirovalo na Golgotě - prostě co není Ježíšovým učením. Evangelium nás zavazuje k poslušnosti, a co je nad to, je od člověka - nebo chcete-li od ďábla.

Další důležitá otázka zní: „Jaké jsou motivy naší poslušnosti?“ Je-li to dobře maskované samolibé sebevědomí vyvěrající z duchovní pýchy, tak si kritiku jiných křesťanů zasloužíme! V naší pasáži je zřejmý správný motiv. Je vyjádřen takto: „V pokoře pokládejte jeden druhého za přednějšího než sebe; každý ať má na mysli to, co slouží druhému, ne jemu.“ Zaměřenost na sebe, na své duchovní výkony, představuje falešné motivy. Zájem o druhé a služba Bohu musí být motivem, který inspiruje naši poslušnost. Dokonce i náš zájem o vlastní posvěcení není bez rizika pýchy.

Když se zahledíme do Ježíšova života, jak nám jej líčí evangelia, vidíme Ježíše modlícího, hledajícího v intimním duchovním společenství poznání Otcovy vůle pro daný den. Vidíme Ježíše oddaného poslání, které obdržel z nebe. Vidíme Ježíše vedeného Duchem svatým. Poslušnost bez napojení, bez

tohoto napojení na Otce, může končit v opovážlivé nevědomosti nebo dokonce v troufalé duchovní pýše. Nicméně poslušnost Ježíšových přikázání neoddělitelně patří k výbavě křesťana. Tato poslušnost vyvěrá ze zdravého napojení na Boha.

A CO S TÍM?

PhDr. Josef Bauer, Ph.D. (klinický psycholog a psychoterapeut)

Když mluvíme o naslouchání, tak mě napadá jeden příběh. Vypráví se, že když Sokrates přišel jednou mezi filozofy, jak se tam objevil mladý muž a požádal ho, jestli by ho naučil také tak mluvit. Že od mládí se snaží filozofovat a zabývá se poezií, mluví s lidmi. Sokrates se na něj podíval a říká: „Naučím tě mluvit, ale za dvojnásobný honorář.“ A on se ptá, proč se takhle rozhodnu. Na to mu Sokrates řekl, že nejdřív ho musí naučit mlčet, naslouchat, a potom ho teprve bude učit mluvit. Takže naslouchání je podmínka k tomu, abychom vůbec s lidmi mohli mluvit.

Velice pěknou knihu a naslouchání napsal profesor Jaro Křivohlavý. Jmenuje se „Povídej, naslouchám“. Tam vlastně psal o empatii. Možná, že bych to přečetl, aby to vyznělo přesně tak, jak to napsal: „Empatie začíná tam, kde opustíme vlastní myšlenky, city a představy, a začneme uvažovat o tom, jak bychom se asi my cítili v situaci druhého člověka.“

Takže předpokladem aktivního naslouchání je především empatie, zájem o toho druhého, ponoření se do jeho světa, do jeho sdělení. Spoluprožívání s ním toho, co nám sděluje. Mezi pravidla aktivního naslouchání patří především povzbuzování toho druhého k tomu, aby nám sdělil to, co potřebuje. Častokrát vidíme na člověku, že by nám rád něco řekl. Vidíme, že se plně celý chvěje, aby to mohl sdělit, ale zároveň se bojí, jak to přijmeme. Jestli nás to vůbec zajímá, anebo jestli náhodou ta informace nepůjde někam dál. A tak bychom měli povzbuzovat toho druhého k tomu, aby klidně s námi mluvil, aby se otevřel, a pak k tomu, aby měl ten člověk zpětnou vazbu. Tak nastává takzvané objasňování. Tedy my klademe otázky a zároveň dáváme najevo, že nás to zajímá, ale zároveň upřesňujeme, co ten člověk říká. Protože něco jiného můžeme říkat, nebo může ten člověk říkat, a my můžeme něco jiného slyšet. Protože máme nastaveny sami takové určité filtry toho, co vnímáme. A pak je tam takzvané parafrázování, kdy my jakoby opakujeme, co ten člověk řekl. Často se mi stává i v sezeních se svými klienty, pacienty, že když parafrázuju to, co oni říkají, anebo jim to opakuji, že se pozastaví nad tím, že to vůbec říkali. Najednou si uvědomují, že sdělují něco, co má plně jiný obsah, než vlastně chtěli říct. Takže to je jedna z dalších takových jakoby zásad toho aktivního naslouchání. Pak je tam něco také z rogersovského způsobu terapie, takzvané zrcadlení, kdy my jakoby dáváme najevo (zrcadlíme), jak to sdělení nás působí. A ten člověk nejenže vidí, že máme zájem, ale zároveň si uvědomuje sám sebe právě v našem obraze. Pak většinou bývá takové určité shrnutí, kde shrnujeme důležité myšlenky a zase povzbuzujeme toho druhého tak, jak on to potřebuje. Ale nikdy by nemělo v aktivním naslouchání chybět ocenění. To znamená, že ten člověk by měl cítit, že si ho vážíme, že máme k němu úctu, a že přesto všechno, co nám sdělil, ho přijímáme takového, jaký je.

Naslouchání člověku jsme si právě uvedli. Zvláštní situace je v situaci, kdy věřící člověk se rozhodne naslouchat Pánu Bohu. Já bych řekl, že to je základní předpoklad meditace nebo možná i každé modlitby. Modlitba má být rozhovorem, nikoliv jenom sdělování nějakých pocitů a přání. Dříve, než přistupujeme k modlitbě, tak bychom se měli naučit naslouchat, ztišit se a dát prostor k tomu, aby Duch Boží mohl k nám promluvit. To promluvení může být skrze hlas někoho, kdo nás přes den oslovil, nebo to může být i Boží slovo, které si otevíráme, které čteme. Anebo můžeme slyšet nějaký tichý hlas, který nás oslovuje. Možná, že to bude vypadat, že to je nějaká naše vnitřní myšlenka, ale věřící člověk, který se ztiší před Bohem a očekává na jeho slovo, může zažít i tyto zkušenosti. A pak, na základě tohoto ztišení, můžeme i my k Bohu promlouvat.